

HYVINVOINNIN VUOSIKARUSELLI

Oppilaan psyykinen tuki Saaristen koulussa

TAUSTAA

- 2017 työyhteisössä päätettiin yhdessä panostuksesta oppilaan psyykkisen tuen lisäämiseksi koulun arjessa
- Koulun sisäinen oppilashuoltoryhmä valitsi työvälineeksi Suomen Mielenterveysseuran julkaiseman Lapsen mieli -kirjan.

Tästä tuloksena syntyi Hyvinvoinnin Vuosikaruselli.

- Toiseksi työvälineeksi valikoitui erityisopettaja Jaana Kiviluoten (ent.Hintikka) tunteiden hallintaan kehittämä liikennevalo –malli, joka pohjautuu lastenpsykiatri Raisa Cacciatoren Aggression portaat -opetusohjemaan.

Mielenterveystaitojen vuosipyörä Lapsen Mieli -kirjassa

Lapsen mielenterveyttä tukevia
ja vahvistavia tekijöitä arjessa

- Kohtaaminen, läsnäolo ja rakkaus
- Kehittyvä lapsi
- Turvalliset aikuiset
- Tunteista voimaa
- Yhdessäolon riemua
- Arjen rytmi
- Itsetunto
- Kriisit ja selviytyminen
- Lepo

HYVINVOINNIN VUOSIKARUSELLI

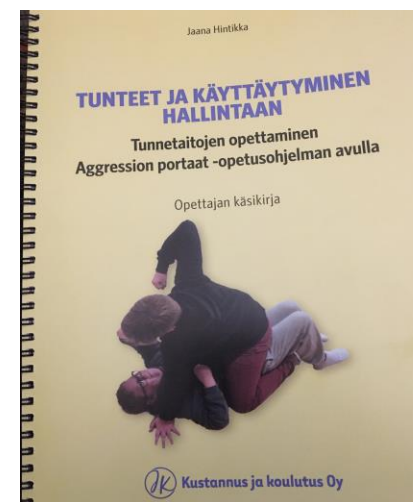
- Vuosipyörän ulkokehällä kiertää hyvinvoinnin karuselli
- Karusellissa on yhdeksän vaunua, joissa Lapsen Mieli -kirjasta poimitut, käytännön työssä painotuksen kohteena olevat aihealueet.

Erityisopettaja Jaana Kiviluoten (ent. Hintikka) kehittämä tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetusohjelma on jaettu neljään opetusaiheeseen;

1. erilaiset tunteet ja aggression tunne
2. väkivalta ja tunteiden hallintakeinot
3. riitelyn taidot
4. itsensä rauhoittaminen ja rentoutuminen.

Perusajatus ohjelmassa on, että väkivalta vähenee, kun aggression tunnetta oppii hallitsemaan.

Tästä opetusohjelmasta vuosikarusellin kiertoon pysyväistyövälineeksi koulussamme valikoitui tunteiden ja käyttäytymisen säätelyn liikennevalomalli. Mallin käyttö kohdistuu "matalan tason" arkitilanteisiin ajattelua ja toimintaa ohjaavana välineenä. Aktiivisen toiston kautta mallin käyttö mahdollistuu väkivaltaisen käytöksen ennaltaehkäisyssä ja väkivaltatilanteissa.

Luokkien seinillä on isot liikennevalot irroitettavilla osioilla. Tätä hyödynnetään esim. oppituntien alussa ryhmätilanteissa.

Lisäksi jokaisella työntekijällä on pienemmät pikakuvakkeet liikennevaloista avainnauhassaan, jolloin niiden käyttö kohdistuu yksilöllisiin tarpeisiin ja tilanteisiin. Pikakuvakkeet mahdollistavat liikennevalomallin käytön niin koulun eri tiloissa kuin koulun ulkopuolellakin.

Aggression portaat/
Raisa Cacciatore / Jaana Kiviluote

AGGRESSIO

= yleisnimitys haastaville ns. negatiivisille tunteille
*pettymys, pelko, kateus, raivo, vallanhalu jne.

> kanavoituu

*oman tahdon osoituksena, sisuuntumisena,
vihana

AGGRESSION AVULLA LAPSI/NUORI

*itsenäistyy

*rakentaa identiteettiään

*sisäistää normeja

*oppii suojaamaan itseään

AGGRESSIO EI OLE
VÄKIVALTA

AGGRESSION PORTAAT

> tunnekehitys ja sen portaitaisuus
> portailla eteneminen /
viipyminen >> yksilölliseen tahtiin

AGGRESSIOKASVATUS

= haastavien tunteiden hallinta ja
rakentava purkaminen

= tunteiden ymmärtämisen -ja
sanallistamisen -, oman toiminnan
vastuun - ja hallinnan -harjoittelu

AGGRESSION PORTAAT / Raisa Cacciatore

LUOKKA VI: 16-25 v.	TUNNEN ITSENI, USKON ITSEENI, TOIMIN ITSENÄISESTI	VAADIN ARVONI --- IRROTTAUTUMINEN, TASA-ARVO LENNÄN PESÄSTÄ --- ROHKEUS, LÄHTÖ OMIN JALOIN --- ITSENÄISYYS, RIIPPUMATTOMUUS	Käyttäytyy kuin aikuinen, vaatii arvostusta ja tasavertaista kohtelua. Suhde vanhempiin etäännyttyä ja ärsyttää molemmin puolin, kunnes nuoren aikuisen on pakko lähteä pois ja ottaa etäisyyttä konkreettisesti, kodin ilmapiirissä kutistuu jälleen lapseksi. Omia siipiä päästävä kokeilemaan; pärjäisinkö omillani, selviytyisinkö suuressa maailmassa jo yksin.
LUOKKA V: 13-17 v.	OLEN JOUKOSSA, ETSIN ASEMAANI	KOSMINEN YKSINÄISYYS --- IDENTITEETTI, ERILLISYYS PROVOKAATIO --- KUOHUNTA, ARVOKRIISI JOUKOSSA VAHVA --- YHTEISÖLLISYYS, LUOTTAMUS	Oma erityisyys voi ahdistaa. Turvautuako lähiaikuisiin vai ikätovereihin. Epävarmuutta peitellään uhoamisella ja aikuisten rajavedon haastamisella; onko omalla vallalla rajoja. Olemalla vastakohta odotuksille > tavoitteena kokemus erillisyydestä. Kaveriporukka houkuttaa; joukon vahvuus ja vastuunjako ryhmässä.
LUOKKA IV: 11-14 v.	OLEN YKSILÖ, ARVIOIN ITSEÄNI	KEHU MINUA! --- HIDASTAMINEN, HÄMMENNYS OLENKO OUTO? --- MUUTTUMINEN, TASAPAINOTTELU VALLANKUMOUS --- USKALLUS, RAJAT	Epävarmuus, hämmennys, ahdistus muuttuvasta kehosta. Miellyttäminen >pienuudesta kiinni pitäminen vaihtelee halun olla iso -väliillä. Perinteet, pysähtyneisyys, entinen, ällöttää. Vallanhalu nousee, uusi voimakas tunne, joka lievittää epävarmuuden ja haavoittuvuuden kokemusta. Se irrottaa kodin turvallisesta ilmapiiristä ja liittää saman ikäisten joukkoon. Tupakka- ja alkoholikokeilut.
LUOKKA III: 7-10 v.	OLEN ERILLINEN, OLEMASSA YKSIN	SALAINEN – JULKINEN --- YKSITYISYYS, OMATUNTO OSA LAUMAA --- SOSIAALISUUS, RYHMÄTOIMINTA NÄYTÖN PAIKKA --- VOITONHALU, OSAAMINEN	Oivallus salaamisen mahdollisuudesta ja omantunnon olemassaolosta. Varastelu/valehtelu tietoisesti. Etäisyyden ja yksityisyyden haku. Kaveriporukan merkityksen kasvu. Lapsi arvioi, miten vallan tai väkivallan käyttö ryhmässä toimii. Kiusaaminen satuttaa. Tärkeää saada arvostusta muilta lapsilta ja harjoittaa taitoja. Harrastukset, kilpailuvietti kasvaa, kaverisuhteiden katkeaminen satuttaa.
LUOKKA II: 4-6 v.	OLEN TIETOINEN TOIMIJA IHMISSUHTEESSA	VASTAA MINULLE! --- KOMMUNIKAATIO, ITSESÄÄTELY SUPER STAR --- MINÄKUVA, PIENUUS OLE KAVERI --- YSTÄVYYS, VERTAISUHDE	Aikuisen haastaminen selittämään, opastamaan ja ohjaamaan. Lapsi ymmärtää, että omaa käytöstä voi ohjalla ja toisen käytökseen vaikuttaa. Kyselykausi, tietomäärä voi uuvuttaa. Lapsi kaipaa ihailua ja haluaa olla aikuisen kanssa ja katseen kohteena. Mielikuvituksen taidot helpottavat pienuuden kokemusta >fantasiarooli. Ystävyys tavoittelu, riidan ja sopimisen harjoittelu, vallan ja toisen tahdon sietäminen.
LUOKKA I: 1-3 v.	OLEN OLEMASSA IHMISSUHTEEN AVULLA	OLE MINUNI --- LÄHEISYYS, KIINNITTYMINEN TUTKIMUSMATKAILIJA --- TURVALLISUUS, ETENEMINEN TAHDON TAHTOA! --- TAHTOTUNNE, UHMA	Tiiviissä vuorovaikutuksessa aikuisen kanssa, peilaten/tukeutuen, rimpuihin/riehuen > turva-aikuiselleen, jota ilman hän ei pärjää eikä selviydy. Lapsi testaa aikuisen luotettavuutta ja turvallisuutta sekä tunnekuohujen vaarallisuutta. Lapsi on riippuvainen aikuisesta ja tarvitsee rauhoittuakseen aikuisen turvaa. Pikkuvauva tarvitsee aikuisen tynnyttelyä / tahtoikäinen turvaajaa, kun yltiöväsymys tai riehumisraivo yllättää.